

Ανθρώπινη Φύση και Αλλοτρίωση (Ηλεκτρονικό Άρθρο)

Ιστορικό Σημείωμα

Αυτό το ηλεκτρονικό άρθρο δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα της [ομάδας 1917](#) στις 09/11/23.

Περιεχόμενο

Ανθρώπινη Φύση και Αλλοτρίωση

Ένα από τα βασικότερα προβλήματα του καπιταλισμού είναι η αλλοτρίωση την οποία προκαλεί στους ανθρώπους. Για να καταλάβουμε τι εστί αλλοτρίωση και γιατί είναι πρόβλημα, χρειάζεται να εξετάσουμε το τι εστί άνθρωπος (ανθρώπινη φύση), τι είναι καλό για αυτόν, και σε τι συνθήκες βρίσκει τον εαυτό του σήμερα στην καπιταλιστική διαδικασία παραγωγής.

I. Ανθρώπινη Φύση και Παραγωγή

Ακολουθώντας τον Μαρξ, θεωρούμε πως ο τρόπος που οι άνθρωποι σκέφτονται και συμπεριφέρονται, δηλαδή, η λεγόμενη ανθρώπινη φύση, είναι ιστορικό προϊόν των ίδιων των ανθρώπων. Αυτή η θέση πηγαιίνει ενάντια στην παραδοσιακή αντίληψη που θεωρεί πως η ανθρώπινη φύση είναι ένα βιολογικό δεδομένο ανεξάρτητο από μας. Η παραδοσιακή αντίληψη θεωρεί πως η φύση μας είναι προκαθορισμένη, υπεράνω των ανθρώπων και άρα διιστορική και αμετάβλητη, κάτι το οποίο απορρίπτουμε. Για μας, όπως και για τον Μαρξ, τα δίπολα άνθρωπος ή φύση και πολιτισμός ή φυσική κατάσταση δεν έχουν κανένα νόημα· ο άνθρωπος είναι μέρος της φύσης και ορίζεται από τη φύση, ενώ η φύση είναι μέρος του ανθρώπου και ορίζεται από τον άνθρωπο.

Και εξηγούμε. Από τη μια, οι άνθρωποι έχουν φυσικές/βιολογικές ανάγκες που χρειάζεται να καλύψουν. Αυτό το επιτυγχάνουν μέσω της συλλογικής παραγωγής των μέσων διαβίωσής τους. Οι άνθρωποι άρχισαν να ζουν και να δουλεύουν μαζί με σκοπό να παράγουν τα αναγκαία προς το ζην ευκολότερα και γρηγορότερα: η παραγωγή των μέσων διαβίωσης είναι η βάση όλων των κοινωνιών στην ανθρώπινη ιστορία. Ο τρόπος που οργανωνόμαστε για να παράξουμε τα μέσα διαβίωσής μας είναι ο τρόπος παραγωγής μας. Αυτή η συλλογική παραγωγική διαδικασία μεταβάλλει το φυσικό υλικό κόσμο ή συνθήκες στον οποίο ζούμε, δίνοντάς του μια κοινωνική και ιστορική διάσταση. Από την άλλη και ταυτόχρονα, οι φυσικές συνθήκες ζωής μας (κλίμα, γεωγραφία κλπ.) και οι μεταβολές τους επηρεάζουν άμεσα το πώς και σε ποιο βαθμό καλύπτουμε τις βιολογικές μας ανάγκες. Μπορούμε να πούμε λοιπόν πως διαμέσου του τρόπου παραγωγής μας παράγουμε το περιβάλλον στο οποίο ζούμε, μεταβάλλοντάς το από φυσικό σε μερικώς κοινωνικό, και αυτό με τη σειρά του έρχεται πίσω και επιδρά πάνω μας, μεταβάλλοντάς μας. Δεν ζούμε σύμφωνα με μια σταθερή και αμετάβλητη φύση, αλλά αντιθέτως παράγουμε τη φύση μας, πάντα σε συνάρτηση και υπό τους περιορισμούς των υλικών συνθηκών υπό τις οποίες βρισκόμαστε. Η σχέση ανθρώπου και φύσης είναι, συνεπώς, μια συνεχώς μεταβαλλόμενη σχέση αλληλεξάρτησης, αλληλεπίδρασης και αλληλοκαθορισμού. Οποιαδήποτε ανάλυση τοποθετεί τον άνθρωπο έξω ή πάνω από τη φύση, ή το αντίστροφο, είναι αβάσιμη και άστοχη.

Συμπεραίνουμε επομένως πως η παραγωγική δραστηριότητα είναι καθοριστικός παράγοντας για την ανθρώπινη φύση και την ανθρώπινη ζωή γενικότερα. Είναι βασικά η κινητήριος δύναμη της ανθρώπινης ιστορίας και πραγματικότητας. Οι άνθρωποι είμαστε αυτό που κάνουμε, δηλαδή, οι δραστηριότητές μας και ο τρόπος ζωής μας εκφράζει και ορίζει τη φύση μας, και ο τρόπος παραγωγής μας βρίσκεται στη βάση του τρόπου ζωής μας. Άρα, ο τρόπος παραγωγής μας βρίσκεται στη βάση αυτού που είμαστε. Δεδομένου ότι ο τρόπος παραγωγής μας είναι κάτι που μεταβάλλεται και εξελίσσεται ιστορικά, έπεται πως αυτό που είμαστε μεταβάλλεται και εξελίσσεται ιστορικά. Η ανθρώπινη ιστορία και πραγματικότητα είναι η διαδικασία αλλαγής και εξέλιξης των ανθρώπων διαμέσου της ίδιας τους της παραγωγικής δραστηριότητας σε δυναμική αλληλεπίδραση με τις φυσικές συνθήκες στις οποίες ζουν. Είναι η ιστορία της συλλογικής αυτο-παραγωγής ή της αυτοδημιουργίας μας, της δημιουργίας και συνεχούς μεταβολής της ανθρώπινης μας φύσης.

Σε αυτό το σημείο προκύπτει το εξής εύλογο ερώτημα: Αν δεν υπάρχει μια σταθερή ανθρώπινη φύση, πώς μπορούμε να κρίνουμε τι είναι καλό για τον άνθρωπο; Αν ο άνθρωπος είναι ένα ον που μεταβάλλει τον εαυτό του ιστορικά, αυτό δεν εξυπακούει πως το τί είναι καλό για αυτόν επίσης μεταβάλλεται ιστορικά;

Η απάντηση μας είναι ότι μπορεί κάποια πράγματα να είναι καλά για μας μόνο υπό συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες, αλλά αυτό δεν ισχύει για τα πάντα. Ακολουθώντας τον Μαρξ, θεωρούμε ότι η παραγωγική δραστηριότητα δεν είναι απλά ένα μέσο για την ικανοποίηση των φυσικών μας αναγκών, αλλά το ανθρώπινο μας κάλεσμα, δηλαδή, η δραστηριότητα που μας διαφοροποιεί από τα υπόλοιπα όντα της φύσης και μας κάνει τα ανθρώπινα όντα που είμαστε. Το ιδιαίτερο στοιχείο που μας χαρακτηρίζει είναι ακριβώς η δυνατότητα μας να συνειδητοποιούμε, να ορίζουμε και να παράγουμε τους όρους και τις συνθήκες ζωής μας και άρα την ίδια μας τη φύση. Αυτή η δυνατότητα συνειδητού αυτοκαθορισμού και αυτο-ανάπτυξης είναι που μας ανυψώνει πέραν της βιολογίας μας και μας κάνει ελεύθερα όντα: σε αυτήν έγκειται η ελευθερία μας. Και αυτό ισχύει διιστορικά. Μπορούμε να πούμε λοιπόν πως παρόλο που η φύση μας είναι μεταβλητή, περιέχει και ένα αμετάβλητο στοιχείο, που δεν είναι άλλο από αυτή τη δυνατότητα συνειδητού αυτοκαθορισμού ή ελευθερίας. Αυτό το αμετάβλητο στοιχείο μας παρέχει ένα αμετάβλητο κριτήριο για το τί είναι καλό για μας.

Συγκεκριμένα, όπως είπαμε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, αυτό που είναι καλό και αναγκαίο για τους ανθρώπους είναι να μπορούν να αυτοκαθορίζονται και να αναπτύσσουν τις όποιες δυνατότητες και ικανότητες τους, δηλαδή, να είναι ελεύθεροι. Ακολουθώντας τον Μαρξ, θεωρούμε πως η παραγωγή είναι η αναγκαία έκφραση ή εξωτερίκευση των ατομικών και συλλογικών δυνατοτήτων μας σαν ανθρώπινα όντα. Και εξηγούμε. Όπως έχουμε δει, η ανθρωπότητα αναπτύσσεται και εξελίσσεται μέσω της εξωτερίκευσής της σε αντικείμενα, στα προϊόντα της παραγωγής. Τα προϊόντα αυτά αποτελούν την αντικειμενοποίηση του ποιοι είμαστε και των δυνατοτήτων μας (εννοώντας τις ατομικές και συλλογικές μας ανάγκες, ικανότητες, απολαύσεις, παραγωγικές δυνάμεις κλπ.), Αναπτύσσουμε και ικανοποιούμε νέες ανάγκες, καλλιεργούμε και απολαμβάνουμε καινούριες ικανότητες και παραγωγικές δυνάμεις, δημιουργούμε νέα περιβάλλοντα κ.λπ. Αυτό είναι πιο εμφανές αμα αναλογιστούμε έργα τέχνης σαν τον τρόπο έκφρασης του καλλιτέχνη, αλλά ισχύει και για τα υπόλοιπά μας προϊόντα. Οι δυνατότητες μας αποκτούν υπόσταση και αναπτύσσονται μόνο με την αντικειμενοποίησή τους, ειδάλλως, παραμένουν ανεκπλήρωτες και κατά κάποιο τρόπο μη πραγματικές. Με άλλα λόγια, εκδηλώνουμε και αποδεικνύουμε τους εαυτούς μας στην πράξη, μέσω της παραγωγικής μας δραστηριότητας. Αυτή η αντίληψη παραμένει κυρίαρχη σήμερα, αν αναλογιστούμε ότι ζούμε σε μια κοινωνία όπου η αξία μας μετριέται με τα επιτεύγματα που δηλώνουμε στα βιογραφικά μας. Ή, αν αναλογιστούμε την ανάγκη που έχουμε για αναγνώριση από άλλους και το γεγονός ότι για να αναγνωριστούμε χρειάζεται να εκφραστούμε, με λόγια αλλά ιδιαίτερα με πράξεις.

Ο πλούτος προϊόντων που παράγουμε είναι επομένως η απόλυτη ανάπτυξη του συνόλου των δυνατοτήτων της ανθρωπότητας. Στο βαθμό που αυτή η παραγωγή είναι κάτι που επιλέγουμε να

κάνουμε σαν τρόπος έκφρασης και αυτοπραγμάτωσης, αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για να είμαστε ευτυχημένοι. Για μας, όπως και για το Μαρξ, η ανάπτυξη των δυνατοτήτων μας αποτελεί αυτοσκοπό. Είναι ο σκοπός της ύπαρξής μας.

II. Παραγωγή και αλλοτρίωση

Ας δούμε τώρα τί εστί παραγωγή στην καπιταλιστική κοινωνία στην οποία ζούμε. Στον αρχαίο κόσμο, η παραγωγή είχε στόχο την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών, δηλαδή, ο στόχος της παραγωγής ήταν ο ίδιος ο άνθρωπος. Στο σύγχρονο καπιταλιστικό κόσμο ισχύει το αντίθετο: στόχος των ανθρώπων είναι η παραγωγή, που η ίδια έχει σαν στόχο την παραγωγή υπεραξίας/κέρδους. Κατά συνέπεια, ο σκοπός της κοινωνίας, και κατ' επέκταση, ο σκοπός της ανθρώπινης ζωής σήμερα σε κοινωνικό επίπεδο, δεν είναι η ανάπτυξη των δυνατοτήτων μας και η ικανοποίηση των φυσικών και πνευματικών αναγκών μας, αλλά το κέρδος.

Η υπαγωγή της παραγωγής στο κέρδος είναι το κύριο πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε και καλούμαστε να επιλύσουμε σήμερα. Το πρόβλημα έγκειται στο γεγονός ότι η κερδοσκοπική παραγωγή και ανάπτυξη πάει κόντρα στη φύση μας που θέλει την ανάπτυξη μας μέσω της παραγωγής ως αυτοσκοπό. Εντός του καπιταλιστικού συστήματος η ανάπτυξη των ανθρώπινων δυνατοτήτων δεν είναι ούτε ελεύθερη ούτε αυτοσκοπός, αλλά γίνεται καταναγκαστικά και με σκοπό το κέρδος. Αντί η παραγωγή να είναι τρόπος έκφρασης και αυτοπραγμάτωσης μας, και άρα κάτι που μας ικανοποιεί, μας επιβάλλεται με σκοπό την κερδοσκοπία του κεφαλαίου. Η κερδοσκοπία επιβάλλεται και κυριαρχεί πάνω στον άνθρωπο και στον υπόλοιπο φυσικό κόσμο.

Η απομάκρυνση της εργατικής διαδικασίας από το νόημα της ύπαρξής μας, από το τί είναι άνθρωπος δηλαδή, την καθιστά αποξενωμένη ή αλλοτριωμένη από μας. Η κερδοσκοπική παραγωγή που κυριαρχεί πάνω στη δημιουργική δραστηριότητα της ανθρωπότητας οδηγεί στην ίδια την αλλοτρίωση των ανθρώπων, δηλαδή, στον απανθρωπισμό τους. Αυτή η αλλοτρίωση παίρνει τέσσερις διακριτές μεν, αλλά αλληλοπαραγόμενες και αλληλοσυνδεόμενες μορφές:

1. *Αλλοτρίωση από το προϊόν της εργασίας.* Εμείς οι μισθωτοί εργάτες ως παραγωγοί προϊόντων είμαστε αλλοτριωμένοι από το προϊόν που είναι το αποτέλεσμα της εργασίας μας. Αντιλαμβανόμαστε, δηλαδή, το προϊόν το οποίο παράξαμε ως κάτι ξένο προς εμάς. Αυτό έγκειται στο γεγονός ότι δεν αποφασίσαμε εμείς οι ίδιοι ελεύθερα το τί θα παράγουμε, με ποιο τρόπο και γιατί, και στο ότι στο τέλος της ημέρας το προϊόν αυτό δεν μας ανήκει, αλλά ανήκει στον καπιταλιστή εργοδότη μας. Όσο περισσότερο δουλεύουμε και παράγουμε, τόσο περισσότερο ο κόσμος γύρω μας αποτελείται από προϊόντα τα οποία δεν μας ανήκουν, δηλαδή, τόσο περισσότερο ξένος προς εμάς γίνεται ο κόσμος που εμείς οι ίδιοι δημιουργούμε.[1] Σε πολλές περιπτώσεις, μάλιστα, δεν βλέπουμε ποτέ μπροστά μας το τελικό προϊόν της εργασίας μας, έχοντας παράξει μόνο ένα κομμάτι του τελικού προϊόντος (π.χ. τα κουμπιά ενός υπολογιστή αλλά όχι ολόκληρο τον υπολογιστή). Επιπλέον, το γεγονός ότι αναγκαζόμαστε να εργαζόμαστε για ένα μισθό που θα μας επιτρέψει να επιβιώσουμε αγοράζοντας κάποια από τα προϊόντα αυτά σημαίνει πως τα προϊόντα που παράξαμε εμφανίζονται σαν να έχουν δύναμη και εξουσία πάνω μας.
2. *Αλλοτρίωση από την ίδια τη διαδικασία της εργασίας.* Δεδομένου πως ο σκοπός μας σαν εργάτες στον καπιταλισμό δεν είναι η παραγωγή προϊόντων αλλά το να πάρουμε ένα μισθό, η δημιουργική διαδικασία που ονομάζουμε εργασία είναι για μας απλά το μέσο επιβίωσής μας. Μάλιστα, είναι ένα μέσο που δεν ορίζουμε και οργανώνουμε οι ίδιοι. Η κερδοσκοπική καπιταλιστική παραγωγή καθορίζει τη μορφή της εργασίας ανεξάρτητα από εμάς, θέτοντας όρια και όρους στην οργάνωση, λειτουργία και διαχείρισή της. Υπό αυτές τις συνθήκες ούτε εκφραζόμαστε ούτε αναπτύσσουμε τον εαυτό μας μέσω της εργασίας μας, αλλά αντιθέτως, η εργασία απαιτεί να απαρνηθούμε τον εαυτό και τις επιθυμίες μας και να υποταχθούμε στους

δικούς της – ξένους προς εμάς – όρους. Ενόςω εργαζόμαστε είμαστε απλά ένα ακόμη μέσο παραγωγής κεφαλαίου, και η εργασία μπορεί μάλιστα να βλάψει τη σωματική και ψυχική μας υγεία (μονοτονία, επικίνδυνες εργασιακές συνθήκες, υπερωρίες κ.λπ. Το αποτέλεσμα: αλλοτριωνόμαστε από την ίδια μας τη δημιουργική διαδικασία, δηλαδή, την αντιλαμβανόμαστε ως κάτι ξένο και εχθρικό, ως μια αγγαρεία την οποία επιδιώκουμε να αποφύγουμε ή να περιορίσουμε στο ελάχιστο. Δεν είναι τυχαίο που ο πλείστος κόσμος σήμερα θέλει να δουλεύει όσο λιγότερο γίνεται.

3. *Αλλοτρίωση από τη φύση μας.* Όπως έχουμε δει, η παραγωγική δραστηριότητα ή εργασία είναι ο τρόπος με τον οποίο η ανθρωπότητα δημιουργεί και αναπτύσσει τη φύση της. Μέσα από την παραγωγική μας δημιουργική δραστηριότητα ανακαλύπτουμε και αναπτύσσουμε γνωστά και άγνωστα ταλέντα, δυνατότητες, ενδιαφέροντα, ικανότητες κλπ., δημιουργώντας ή πραγματώνοντας την προαναφερόμενη φύση μας ως ανθρώπινο είδος (αυτό που ο Μαρξ ονομάζει «ειδολογική φύση»). Αλλά όταν η παραγωγή παρουσιάζεται ως ένα καταναγκαστικό μέσο απλής επιβίωσης για μας και κέρδους για τον καπιταλιστή, αποξενωνόμαστε ή αλλοτριωνόμαστε από την αυτοδημιουργική δυνατότητα που προσφέρει η εργασία. Αντί να είμαστε τα ελεύθερα αυτοκαθοριζόμενα όντα που μας αρμόζει να είμαστε, η ζωή μας περιστρέφεται γύρω από το ζώδη σκοπό της ατομικής επιβίωσης. Η εργασία μετατρέπεται από έκφραση της ζωής και της φύσης μας σε θυσία αυτής της ζωής και φύσης στο όνομα της επιβίωσης. Γίνεται μέσο επιβίωσης αντί αυτοσκοπός.
4. *Αλλοτρίωση από τους υπόλοιπους ανθρώπους.* Το πως αντιλαμβανόμαστε τον εαυτό μας είναι αλληλένδετο με το πως αντιλαμβανόμαστε τους γύρω μας. Καθώς είμαστε αλλοτριωμένοι από τον εαυτό μας, τη φύση μας, την παραγωγική διαδικασία και τα αποτελέσματά της, δεν μπορούμε παρά να αντιλαμβανόμαστε και να αντιμετωπίζουμε και τον περίγυρο μας με τον ίδιο τρόπο. Βλέπουμε τους υπόλοιπους ανθρώπους και το περιβάλλον μας γενικότερα με αλλοτριωμένους όρους, δηλαδή, ως κάτι το ξένο και πιθανώς εχθρικό. Καθότι βλέπουμε τον εαυτό μας και την εργασία μας εργαλειακά, έτσι αντιλαμβανόμαστε και τους γύρω μας, δηλαδή, σαν εργαλεία για τους ατομικούς μας σκοπούς. Αφού θυσιάζουμε ήδη την έκφραση και ανάπτυξη της δικής μας ζωής στο όνομα της επιβίωσης, δεν έχουμε κανένα ενδοιασμό να θυσιάσουμε τους συνανθρώπους και το φυσικό μας περιβάλλον για τον ίδιο σκοπό.

Η αλλοτρίωση ενός κοινωνικού ζώου όπως ο άνθρωπος έχει προφανώς τεράστιες επιπτώσεις στην ευημερία του, στην ποιότητα ζωής του και τη ψυχολογία του, καθώς είναι μια διαδικασία απανθρωπισμού (απομάκρυνσης δηλαδή από ό,τι τον καθιστά άνθρωπο). Εκεί πρέπει να αναζητήσουμε τη ρίζα των συναισθημάτων κοινωνικής αποξένωσης και «έλλειψης σκοπού» που χαρακτηρίζουν την εποχή μας. Όλος ο παραγόμενος από τον άνθρωπο πλούτος, η ατομική ιδιοκτησία του καπιταλιστή και η 'ατομική ιδιοκτησία' (μισθός) του εργάτη, είναι αποτελέσματα της παραπάνω αλλοτριωμένης παραγωγικής διαδικασίας. Το βάθος και η έκταση της αλλοτρίωσης μπορεί να αναγνωριστεί συνολικά μόνο αν συνειδητοποιήσουμε ότι δεν περιορίζεται στις ώρες εργασίας, αλλά διέπει ολόκληρη την καθημερινότητά μας. Τα διάφορα ζητήματα που αντιμετωπίζουμε στη δουλειά μας απασχολούν καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας, και οι διαπροσωπικές σχέσεις που αναπτύσσονται εντός της αποτελούν σημαντικό κομμάτι των σχέσεων μας. Ζούμε σε ένα συνεχές καθεστώς ανταγωνισμού με τους γύρω μας, μέσα σε συνθήκες όλο και πιο έντονης ψυχολογικής και φυσικής απομόνωσης. Η συχνά βίαιη αλλοτρίωση όλων και περισσότερων εκφάνσεων της ύπαρξής μας μας εμποδίζει από το να έχουμε μια ζωή σε αρμονία με τη φύση μας, από το να καθορίζουμε ελεύθερα το πως θέλουμε να ζήσουμε.

Η αλλοτρίωση των ανθρώπων από την εργατική τους διαδικασία, τα προϊόντα της και τους γύρω τους συνεπάγεται την αλλοτρίωσή τους από την δυνατότητά τους να ελέγχουν και να κατευθύνουν την κοινωνία συλλογικά. Το αποτέλεσμα της συλλογικής παραγωγικής δραστηριότητας μας είναι το σύνολο της υλικής και πνευματικής ζωής των ανθρώπων, δηλαδή, η κοινωνία. Το γεγονός ότι είμαστε αλλοτριωμένοι από αυτή τη συλλογική παραγωγική δραστηριότητα σημαίνει ότι είμαστε

αλλοτριωμένοι και από το αποτέλεσμά της, την κοινωνία στην οποία ζούμε. Η συνεργασία μας στην παραγωγή δεν είναι κάτι που επιλέξαμε να κάνουμε συνειδητά, αλλά το ασυνείδητο αποτέλεσμα του ανταγωνισμού μας για την ικανοποίηση των άμεσων ατομικών μας συμφερόντων όπως της προσωπικής μας επιβίωσης. Αυτός ο τυφλός ανταγωνισμός οδηγεί στον αυθόρμητο καταμερισμό εργασίας, αυθόρμητο με την έννοια ότι συμβαίνει χωρίς κάποιο σχέδιο και κατεύθυνση από τους ανθρώπους. Το σύνολο της παραγωγικής δραστηριότητας των εργατών συνιστά ένα ασυνείδητο συλλογικό και αλληλεξαρτώμενο όλον που ρυθμίζεται από τον αυθόρμητο καταμερισμό εργασίας στον καπιταλισμό. Η συνέπεια: δεν αντιλαμβανόμαστε ότι η κοινωνία είναι δική μας δύναμη και συλλογική δημιουργία, αλλά αντ' αυτού τη θεωρούμε μια ξένη δύναμη με τους δικούς της νόμους (π.χ., οι φυσικοποιημένοι 'νόμοι' της αγοράς), ανεξάρτητη από την παραγωγική μας δραστηριότητα. Καθώς φυσικοποιούμε αυτούς τους νόμους, θεωρούμε ότι δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα για αυτούς και γινόμαστε έρμαιό τους, δηλαδή, έρμαιο των ίδιων των κοινωνικών μας σχέσεων και παραγωγής. Αποδεχόμαστε την κοινωνική κυριαρχία του κεφαλαίου σαν ένα φυσικό και αναπόφευκτο γεγονός. Αυτό πρέπει να αλλάξει.

Οι σημερινές συνθήκες που μας θέλουν να θυσιάζουμε τις ζωτικές μας δραστηριότητες και ελευθερίες στο όνομα της καπιταλιστικής ανάπτυξης καθιστούν αναγκαίο να επιδιώξουμε την αλλαγή του συστήματος. Η επιδιωκόμενη αλλαγή συνίσταται στο να μετατρέψουμε την (ανα)παραγωγή και αυτο-παραγωγή της ανθρωπότητας από κερδοσκοπικό εργαλείο που μας αλλοτριώνει στον αυτοσκοπό της ελεύθερης έκφρασης και ανάπτυξής μας. Η υλοποίηση αυτής της προοπτικής προϋποθέτει την ανατροπή των παρούσων καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής, δηλαδή, την υπέρβαση της εξάρτησής μας από την αλλοτριωμένη μισθωτή εργασία που εκτελούμε για τους καπιταλιστές. Χρειάζεται να αντιληφθούμε την απαιτούμενη ριζική αλλαγή του υπάρχοντος με όρους παραγωγής και όχι με τους όρους (ανά)διανομής του πλούτου που επικρατούν στη σημερινή αριστερά. Ακόμα και όταν οι συνθήκες εργασίας μας φαίνονται καλές, π.χ., σε καταστάσεις εργατικής αυτοδιαχείρισης ή σε περίπτωση καλού και δημοκρατικού εργοδότη/αφεντικού, τα όρια που θέτει ο κερδοσκοπικός χαρακτήρας της παραγωγής παραμένουν. Δεν νοείται μισθωτή εργασία χωρίς αλλοτριώση. Μπορεί κάποιες δουλειές να προσφέρουν νόημα και ικανοποίηση στον εργάτη, αλλά κι αυτές είναι τουλάχιστο μερικώς αλλοτριωμένες καθότι παραμένουν μέσα στο εργαλειακό κερδοσκοπικό πλαίσιο και τα προϊόντα τους ανήκουν στους καπιταλιστές.

Οραματιζόμαστε μια κοινωνία όπου θα παράγουμε ελεύθερα ως άνθρωποι ο ένας για τον άλλο. Σε αυτή την κοινωνία η εργασία θα έπαυε να είναι ένα αναγκαστικό μέσο εξασφάλισης του βίου και θα μετατρέποταν σε ελεύθερη εκδήλωση ζωής. Θα γινόταν μια απολαυστική έκφραση και ανάπτυξη της ατομικότητας του κάθε ατόμου. Ταυτόχρονα, θα μας γέμιζε ικανοποίηση η ευχαρίστηση που θα παίρνουν οι συνάνθρωποι μας από τη χρήση των προϊόντων που εμείς δημιουργήσαμε, η συνείδηση ότι έχουμε καλύψει μια πραγματική ανάγκη. Οι κοινωνικές σχέσεις που θα αναπτύσσαμε σε αυτό το νέο παραγωγικό πλαίσιο θα χαρακτηρίζονταν από τη συναίσθηση και τη συνείδηση πως είμαστε η μία τμήμα του άλλου και πως δρούμε ως αλληλοδιαμεσολαβητές ανάμεσα στο άτομο και το κοινωνικό σύνολο. Τέλος, θα απολαμβάναμε το γεγονός πως με την εργασία μας, τη δική μας ελεύθερη εκδήλωση της ζωής μας δηλαδή, συνδράμουμε και κάνουμε δυνατή την ελεύθερη εκδήλωση της ζωής των άλλων, πραγματώνοντας και επιβεβαιώνοντας έτσι την ανθρώπινη κοινή ουσία μας.

Από την σειρά θέσεων *“Η Θέση μας για τον Καπιταλισμό: Τι Είναι και Γιατί Πρέπει να Είμαστε Εναντίον Του”*.

[1] Παίρνουμε μισθό ως ανταμοιβή για την εργασία μας, τον οποίο χρησιμοποιούμε για να αγοράσουμε κάποια από τα προϊόντα που παράξαμε, αλλά αυτός δεν αρκεί για να αγοράσουμε τα περισσότερα από αυτά τα προϊόντα, και έτσι τα βλέπουμε σαν ξένα αντικείμενα.

[Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση, Ηλεκτρονικά Άρθρα, Δεκαετία 2020-2029, 2023, 1917 \(Ομάδα\),](#)

Απροσδιόριστη Τοποθεσία

From:

<https://movementsarchive.org/> - Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:

<https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:digital:1917:positions3>

Last update: **2025/10/09 13:06**

